

Stavanger
kommune

Årsplan for Stokka-barnehagene

- Stokka barnehage
- Stokkadalen barnehage
- Stokkatunet barnehage

2023-2024

Innhold

Stavangerbarnehagen.....	3
Regional ordning for kompetanseutvikling.....	4
I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik:.....	5
Presentasjon av Stokka-barnehagene	6
Barnehagens verdigrunnlag i praksis.....	7
Med rom for alle og blikk for den enkelte	9
Hvordan arbeider barnehagen for å ivareta barns behov for omsorg?.....	10
Vurdering av arbeidet for inneværende år	12
Plan for kommende år	12
Hvordan arbeider barnehagen for å ivareta barns behov for lek?	12
Vurdering av arbeidet for inneværende år:.....	14
Plan for kommende år	14
Hvordan arbeider barnehagen for å fremme danning?	15
Vurdering av arbeidet for inneværende år	16
Plan for kommende år	16
Hvordan arbeider barnehagen for å fremme læring?	17
Vurdering av arbeidet for inneværende år	18
Plan for kommende år	18
Hvordan arbeider barnehagen for å fremme vennskap og fellesskap?	18
Vurdering av arbeidet for inneværende år	20
Plan for kommende år	20
Hvordan arbeider barnehagen for å fremme kommunikasjon og språk?	21
Vurdering av arbeidet for inneværende år	23
Plan for kommende år	23
Hvordan arbeider barnehagen for å ivareta barns rett til medvirkning?	24
Vurdering av arbeidet for inneværende år	25
Plan for kommende år	25
Hvordan arbeider barnehagen for å fremme et godt samarbeid mellom hjem og barnehage?	25
Vurdering av arbeidet for inneværende år	26
Plan for kommende år	26
Hvordan arbeider barnehagen med overganger?	27
Overganger når barnet begynner i barnehagen.....	27
Overganger innad i barnehagen.....	28
Overganger mellom barnehage og skole.....	28

Hvordan arbeider barnehagen med planlegging, vurdering og dokumentasjon?	30
Vurdering av arbeidet for inneværende år	30
Plan for kommende år	31
Hvordan tilrettelegger barnehagen for barn som trenger ekstra støtte?.....	31
Vurdering av arbeidet for inneværende år	32
Plan for kommende år	32
Hvordan arbeider barnehagen med fagområdene?.....	33
Vurdering av arbeidet for inneværende år	34
Plan for kommende år	34
Hvordan arbeider barnehagen med progresjon?.....	34
Vurdering av arbeidet for inneværende år	34
Plan for kommende år	35
Hvordan arbeider barnehagen med den digitale praksisen?	35
Vurdering av arbeidet for innværende år	35
Plan for kommende år	35

Stavangerbarnehagen

I Stavangerbarnehagen bygger vi fellesskap for og sammen med barn, foreldre og laget rundt barnet. Begrepet fellesskap inneholder flere tilleggsfortellinger som mangfold, inkludering og samarbeid. Stavangerbarnehagen har derfor *Vi bygger fellesskap* som visjon og vil bruke den som et bilde på fremtiden vi ønsker å skape. Når vi bygger fellesskap skal barndommens egenverdi anerkjennes, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barns utvikling. Å møte barnets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke, er viktige verdier som skal prege Stavangerbarnehagens praksis. Utfra kommuneplanens satsninger og barnehagens formål har stavangerbarnehagen mot 2030 - strategi for kvalitet i barnehagen fire prinsipper som skal ligge til grunn for barnehagens praksis:

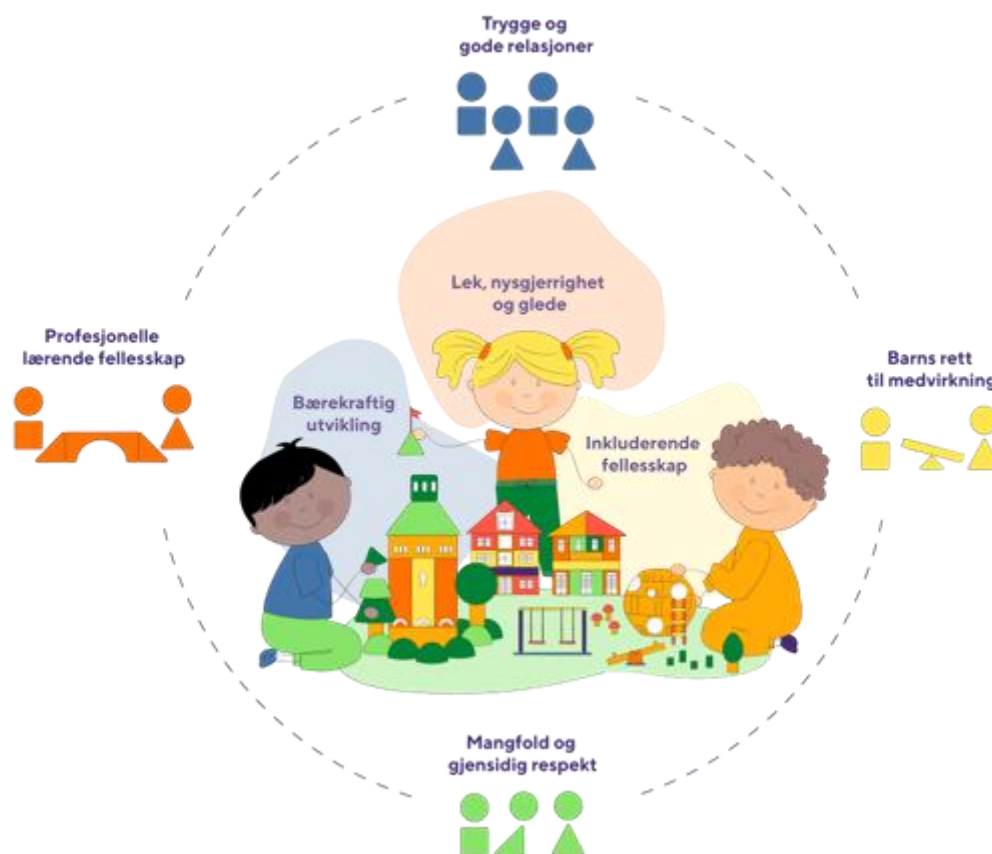
- Trygge og gode relasjoner
- Mangfold og gjensidig respekt
- Barns rett til medvirkning
- Profesjonelle lærende fellesskap

I tillegg til de overordnede prinsippene har strategien tre satsningsområder.

Satsningsområdene retter oppmerksomheten mot barnehagens formål og utviklingsområder og er felles og samlende for stavangerbarnehagen:

- Lek, nysgjerrighet og glede
- Inkluderende fellesskap
- Bærekraftig utvikling i barnehagen

Barnehagens ledelse har ansvar for å sammen med personalet gjøre strategiens prinsipper og satsningsområder førende i utvikling av egne årsplaner og daglige praksis.

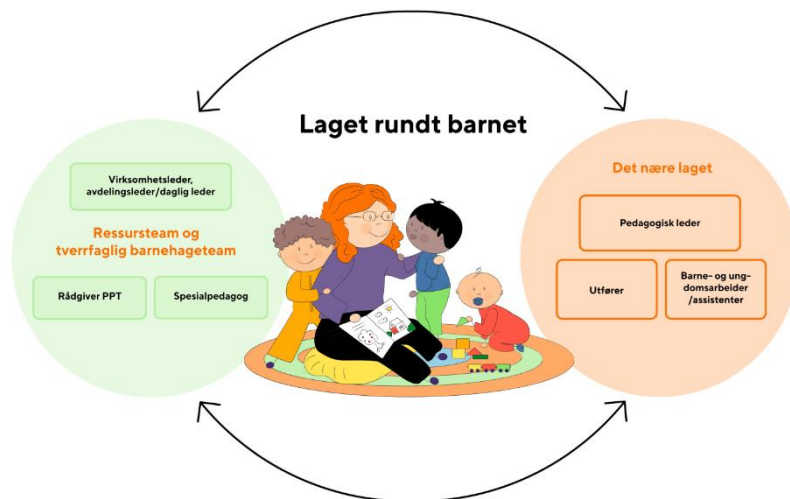

Regional ordning for kompetanseutvikling

Regional ordning for kompetanseutvikling skal bidra til at alle aktører i barnehagesektoren driver målrettet kompetansebygging i barnehagene. Stavangerbarnehagen jobber for et inkluderende fellesskap for alle barn gjennom å arbeide systematisk med laget rundt barnet. Stavangerbarnehagen er forpliktet til å arbeide i tråd med føringer gitt i kompetanseløftet. Alle barn skal ha likeverdig mulighet til læring og utvikling uavhengig av deres forutsetninger. Arbeid med å nå målene i Kompetanseløftet inngår nå i regional kompetanseordning.

Barnehagene skal utvikle sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Med dette menes at ledelse og alle ansatte deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass for å utvikle sine holdninger, ferdigheter og sin kompetanse for arbeidet i barnehagen. Utviklingen skal bygge på forskningsbasert kunnskap. Universitetet i Stavanger deltar aktivt sammen med barnehagene slik at praksis og forskning påvirker hverandre i et

likeverdig partnerskap og sammen utvikler ny forståelse og ny kunnskap. Formålet med ordningen er å realisere rammeplanens intensjoner og krav slik at alle barn får et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik:

- Først en vurdering av praksis inneværende barnehageår opp mot intensjoner og målsettinger.
- Så en beskrivelse av hvordan barnehagen i lys av rammeplanens intensjoner, strategi for kvalitet – stavangerbarnehagen mot 2030 og egne vurderinger vil arbeide for å omsette føringer til praksis det kommende barnehageår.

Presentasjon av Stokka-barnehagene

Stokka-barnehagene drives av Stavanger kommune og er underlagt Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagen.

Barnehagene ligger i naturskjønne omgivelser rett ved Store og Lille Stokkavann i Eiganes og Våland bydel. Stokka-barnehagene består av avdeling Stokka, Stokkatunet og Stokkadalen.

Disse avdelingene har 3 ulike adresser som utgjør totalt 6 bygg. Stokka barnehage ligger i Christian Skredsvigsvei 27 og har to bygg og 7 avdelinger. Stokkatunet ligger i Christian Skredsvigsvei 25 og er lokalisert i ett bygg med 3 avdelinger. Stokkadalen har adresse Nedre Stokkavei 44, og har 3 bygg med 9 avdelinger. Postnummeret vårt er 4023 Stavanger.

Åpningstiden i Stokkadalen og Stokka er fra kl. 07.15 til kl. 16.30.

Stokkatunet er åpen fra 07.30 til 16.30.

Stokka-barnehagens lederteam består av én virksomhetsleder for hele virksomheten med én avdelingsleder i hver barnehage. Det er virksomhetsleder sammen med avdelingsledere som ivaretar og har ansvar for den daglige driften.

Virksomhetsleder: Anne-Lise Aagedal (anne.lise.aagedal@stavanger.kommune.no)

Avdelingsleder Stokka: Lillian Jensen Hein (lillian.jensen.hein@stavanger.kommune.no)

Avdelingsleder Stokkatunet: Lene M. Hovland Eide (lene.eide@stavanger.kommune.no)

Avdelingsleder Stokkadalen: Kirsten Roth (kirsten.roth@stavanger.kommune.no)

Stokka-barnehagens hjemmeside: <https://www.minbarnehage.no/stokkabhg>

Stavanger kommunes hjemmeside: <https://www.stavanger.kommune.no/>

Stokka-barnehagene drives som avdelingsbarnehager. I Stokka-barnehagene har vi stor avdeling (3-6år), småbarnsavdelinger (0-3år), mellom avdeling (2-4år) og en tilrettelagt avdeling (0-6år).

Avd. Stokka består av: 4 storavdelinger med 18 barn og 3 ansatte (Bikuben, Skogsgjengen, Kråkereiaret og Bjørnebo), 2 småbarnsavdelinger med 9 barn og 3 ansatte (Maurtua og Løvehulen) og fra høsten 2023 har vi også en mellomavdeling 12 barn og 3 ansatte (Ulvehiet).

Avd. Stokkadalen består av: 4 storavdelinger med 18 barn og 3 ansatte (Tusenfryd, Smørblomst, Persille og Blåklokke), 5 småbarnsavdelinger der fire av dem er 9 barn og 3 ansatte (Kløver, Marikåpe, Solsikken og Blåbær) og en med 12 barn og 4 ansatte (Jordbær)

Avd. Stokkatunet består av: én småbarnsavdeling (Gul) og én stor avdeling (Rød). Her er det også en tilrettelagt avdeling for barn med særskilte behov (Grønn) med plass til 10 barn.

I Stokka-barnehagene har vi et mangfoldig personell bestående av barnehagelærere, fagarbeidere, barne- og ungdomsarbeidere, spesialpedagoger, og pedagogiske medarbeidere. Tilrettelagt avdeling i Stokkatunet har i tillegg vernepleiere, miljøveiledere, helsefagarbeidere og sykepleier. Stokka-barnehagene har et ressurssterkt personell. Dette gir et faglig, variert og spennende barnehagemiljø. Dette da personalet har fokus på delekultur mellom barnehagene og utveksling av kompetanse, som gir hele personalet et rikt kompetanseløft. Dette på grunnlag av faglige refleksjoner og tilegnelse av ny kunnskap knyttet til egen praksis. Personalet tilstreber å ha et raust, anerkjennende og humørfyllt samarbeidsklima. Stokka-barnehagene samarbeider med UiS og vi er praksisbarnehage for barnehage-/grunnskolelærerstudenter. Dette bidrar til å holde oss faglig oppdatert.

Vi benytter aktivt vårt nærmiljø, og vi er ofte å se ved Store og Lille Stokkavann, Byhaugen, Mosvannet og i skogen ved barnehagen. Vi er opptatt av å være i aktivitet, og arbeider målrettet i forhold til natur og miljøspørsmål.

Barnehagens verdigrunnlag i praksis

Barnehagens verdigrunnlag er gitt i barnehageloven § 1. *Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet,*

nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering (Barnehageloven, 2023)

Stokka-barnehagene skal arbeide i tråd med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver for å fremme kvalitet, økt profesjonalitet og et mer likeverdig tilbud. Arbeidet i barnehagen må bygge på en helhetlig tilnærming til lek, læring, danning og omsorg. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er en forskrift til barnehageloven. Alle som arbeider i barnehagen, skal arbeide for å oppfylle målene og kravene i rammeplanen. Stavangerbarnehagen mot 2030 – strategi for kvalitet i barnehage skal ivareta helhet og sammenheng i utviklingen av barnehagene i Stavanger. I denne årsplanen gjør vi rede for hvordan vi arbeider for å ivareta disse føringene. Stavangerbarnehagens prinsipper og satsningsområder er vår lokale tilpasning av rammeplanen og skal bidra til å omsette verdigrunnlaget til praksis.

Stavanger kommunes visjon er «**Vi bygger fellesskap**». Denne beskriver samfunnsoppdraget vårt. Som en undertittel til denne, har Stokka-barnehagene utarbeidet visjonen:

«MED ROM FOR ALLE OG BLIKK FOR DEN ENKELTE»

Visjonen uttrykker at vi har mål om å gi et likeverdig tilbud til alle barn. Vi vil ha fokus på relasjonsbygging, lek og samarbeid. Visjonen skal ligge til grunn for alle avgjørelser og handlinger. Verdiene vi har valgt å vektlegge i dette arbeidet er *omsorg, respekt og inkludering*.

Visjonen og verdiene har vi jobbet frem på felles planleggingsdager og personalmøter.

Med rom for alle og blikk for den enkelte

For å kunne ivareta egen visjon er vi i Stokka-barnehagene opptatt av at barna skal oppleve barnehagen som et trygt og godt sted hvor de blir sett og anerkjent av engasjerte og lekne voksne, som har kunnskaper om barns utvikling, lek og læring. Personalet arbeider for at barna skal føle seg inkludert i et varmt fellesskap, samt at de skal få kjenne på mestring i barnehagehverdagen. Dette skal barnet få mulighet til gjennom: lek, vennskap, prosjektarbeid, daglige gjøremål, på tur og i mer strukturerte lærings situasjoner. Barna skal ut fra egne forutsetninger og identitet få kjennskap til en god balanse mellom aktiviteter og hvile gjennom hverdagen. Måltidet er også en læringsarena som skal bidra til sunne helsevaner og matglede. Alle gjøremål i barnehagen planlegges og gjennomføres ut fra barnas egne forutsetninger hvor de har mulighet for medbestemmelse og inkludering. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at alle barna får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og de andre barna. Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Trygghet og trivsel er viktig for barna i barnehagen. Trygghet handler om en indre følelse som utvikles i samspillet mellom omsorgsgiverne og barna i barnehagen. Er dette på plass utvikles også barnas lek, som er deres viktigste læringsarena".

Barnehagelovens [§41](#) og [§42](#) omhandler psykososialt barnehagemiljø: krav til forebygging, nulltoleranse for mobbing, og aktivitetsplikt. Lovverket og Stokka-barnehagenes «Plan for trygt og godt barnehagemiljø» gir barnehagen retningslinjer og rutiner omkring forebygging og hva vi gjør dersom mobbing og krenkende atferd oppstår. Barnehagen har plikt til å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø og alle ansatte har aktivitetsplikt ved mobbing og krenkende atferd. [§43](#) fremhever den skjerpede aktivitetsplikten dersom en voksen krenker et barn.

Et sentralt arbeidsdokument for oss er [Stortingsmelding 41](#), som omhandler Kvalitet i barnehagen. (Lov om barnehager, 2023)

Alle avdelingene i Stokka-barnehagene jobber med *Alternativ og Supplerende Kommunikasjon* (ASK). ASK er kommunikasjonsverktøy som blir brukt i mange forskjellige sammenhenger i barnehagehverdagen. Dette samsvarer godt med barnehagens praksis og visjon.

Kommunikasjon og språk, med bruk av ASK, betyr mye for å skape et godt og inkluderende miljø for lek og læring. Dette samsvarer godt med både kommunens visjon «Vi bygger fellesskap» og Stokka-barnehagenes visjon «Med rom for alle og blick for den enkelte». Alle avdelingene bruker dagstavler med PCS (Picture Communicaton System)-symboler for å organisere dagen, og tematavler som omhandler det vi jobber med.

Hvordan arbeider barnehagen for å ivareta barns behov for omsorg?

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen.

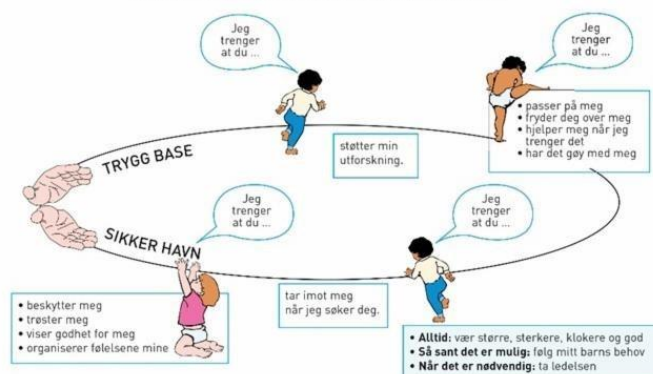
Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19)

I Stokka-barnehagene arbeider vi aktivt med å ivareta barnas behov for omsorg.

«Trygghetssirkelen» (Circle of Security) er en metode for å lære foreldre og omsorgspersoner til bedre å forstå barnets behov. Barn søker trygghet i sine foreldre/en trygg base. Barn har en naturlig trang til å utforske omgivelsene. Dette kommer til syne ved at barna beveger seg bort fra omsorgspersonen/den “trygge basen” for å utforske. Innimellom søker barnet etter den voksne med blick og gester. Enkelte barn kommer tilbake til den voksne for å søke trygghet. Vi må prøve å forstå hvor barnet er i trygghetssirkelen, slik at man som omsorgsperson kan gi barnet den tryggheten og støtten det har behov for.

Trygghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

Med kunnskap fra «Trygghetssirkelen» lærer vi oss å tone oss inn på det enkelte barn. I Stokka-barnehagene står trygghetssirkelen sentralt i møte med barn. Det krever at de voksne er sensitive, lydhøre, tilstedeværende og anerkjenner barns følelser og behov. God omsorg med kvalitetene fra trygghetssirkelen legger grunnlaget for barnas utvikling. I Stokka-barnehagene arbeider vi for at vi voksne skal ha en autoritativ oppdragerstil. Det betyr at vi i vår omsorg gir mye varme, samtidig som vi setter grenser for barna. Måten vi setter grenser på påvirker barnets selvbilde, selvfølelse og preger mønsteret for hvordan de håndterer følelser og utfordringer videre i livet. Det er helt essensielt at barna møter omsorgspersoner som prøver å forstå dem og som bekrefter deres følelser.

(Livet&sånn, Trygg vaksen=Autoritativ vaksen, 2023)

Målet er at vi gir barnet mestringsopplevelser som gir god selvfølelse – som er avgjørende for et godt selvbilde, som igjen er grunnlaget for læring og utvikling. Slik kan vi bedre støtte

barnas individuelle identitetsutvikling. En god regel for oss voksne er å stille seg spørsmål om hvordan du selv ønsker å bli møtt i ulike situasjoner.

Vurdering av arbeidet i inneværende år

Barnehageåret 2022/23 har Stokka-barnehagene tilstrebet at alle barn skal føle seg sett og hørt, samt at de skal bli trygge på alle de voksne på avdelingen og i barnehagen. Etter vi utarbeidet visjonen “Med rom for alle og blick for den enkelte” har vi arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Vi har jobbet med temaet *krenkelser og utestenging*, og vi har hatt fokus på *LØFT* (Løsnings Fokusert

Tilnærming) som metode. På personalmøter har vi diskutert faglig hvordan vi skal ha rom for alle, blick for den enkelte og samtidig være det nære laget rundt barnet og barnegruppen. ønsker å møte barn ut ifra deres individuelle behov for omsorg, nærhet og trygghet.

Plan for kommende år

Stokka-barnehagene skal fortsette det gode arbeidet vi gjør, ved å ha fokus på barnas omsorg, trygghet og utvikling. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og barna seg imellom, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Barnehagen skal ivareta barnas behov for fysisk omsorg, hvor barna får mulighet til å knytte seg til personalet og hverandre. I Stokka-barnehagene skal personalet sørge for at alle barna opplever trygghet og tilhørighet i barnehagen ved å ha “rom for alle og blick for den enkelte”. Dette skal personalet gjøre ved å møte alle barn med varme, interesse og åpenhet gjennom å være lydhøre og imøtekommende.

Hvordan arbeider barnehagen for å ivareta barns behov for lek?

FNs barnekonvensjon artikkel 31 vektlegger barnas rettigheter til å delta i lek ut fra barns alder, behov og interesser. Rammeplanen (2017) viser til at leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og at lekens egenverdi skal anerkjennes. Det legges også vekt på at barn skal ha gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Dette er viktig da leken skal være en arena for barnas utvikling samtidig som barna skal få delta i læring for sosial og språklig

samhandling med andre. I barnehagen skal vi legge til rette for lek, aktiviteter og samspill etter barnas interesser og deres behov i forhold til alder og utviklingsnivå. Som nevnt lærer barn gjennom å leke. De utvikler seg både språklig, motorisk, emosjonelt, sosialt og kognitivt. Ulike lekeformer i barnehagen kan være konstruksjonslek, grovmotoriske aktiviteter, regellek, rollelek og formingsaktiviteter. Her får barna muligheter for å utvikle språklige ferdigheter, samtidig som barna får oppleve glede, håndtering av konflikter, humor og engasjement gjennom lekaktivitetene. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20)

Leken er en væremåte for barn, en måte å utforske og møte verden på som gir mestringsfølelse og selvtillit. Derfor er det viktig å tilrettelegge slik at ute-/inne-rommet skal gi gode muligheter for allsidige aktiviteter og lek. De voksne skal være gode rollemodeller og delta på en bevisst måte i forhold til lekemiljø, og bidra aktivt slik at barna får støtte til å løse konflikter og hjelp til å mestre de ulike lekekodene.

Mange barn fremhever det å ha noen å leke med som det viktigste for dem i barnehagen. I Stokka-barnehagene ønsker vi å skape et miljø som bidrar til at barn utvikler vennsksrelasjoner. Dette gjør vi ved å legge til rette for etablering av et «vi-fellesskap» - og skape følelsen av at vi hører sammen.

I Stokka-barnehagene vil barna få kjennskap til å være en lekekamerat. Dette innebærer at barn skal få være med i leken uavhengig av kjønn, språk, alder, etnisitet og funksjonsevne. Barna observerer hva de voksne gjør og hvordan de reagerer. Ansatte må derfor tilstrebe å være gode rollemodeller. Sammen med voksne vil barn kunne lære viktigheten av å dele impulser og innordne seg andres forestillinger og forslag. Barna får kjennskap til å vente på tur, inngå kompromisser, hjelpe og dele med hverandre. Barna vil også få mulighet og inspirasjon til å selv kunne lede leken. Gjennom å være en «leke-leder», får barna erfaring med å delegere og ta beslutninger. Vi ønsker at alle barn får like muligheter til å delta i leken uavhengig av deres forutsetninger.

Personalet skal være bevisste på at leken er en viktig læringsarena og har en sentral rolle i barnets utviklingsløp. Når barna kommer hjem fra barnehagen, er det ikke alltid de forteller hva de har gjort. Da kan man huske på at gjennom leken får barna:

Vurdering av arbeidet for inneværende år:

Personalet har forsøkt å gi den støtte og veiledning barna trenger for å inngå i gode leke-relasjoner. Personalet har tilrettelagt for lek ved å gi barna inspirasjon til ulike typer lek, ut fra barnas forutsetninger og ønsker. Personalet har brukt en del tid på å gjøre rommet om til "den tredje pedagogen», slik at rommet kan invitere til fantasi og ulike former for spontanlek. Vi har brukt tid på å finne ut gruppesammensetningen, for å finne best mulig utgangspunkt for smågrupper/lekegrupper. Personalet har vernet om frileken og satt av tid til dette, samtidig som personalet har vært til stede for å veilede og videreutvikle leken ved å tilføre nye elementer.

Plan for kommende år

Personalet skal oppmuntre til god lek og fremme et inkluderende lekemiljø på avdelingen. Personalet skal opptre som rollemodeller i leken og skal sammen med barna imøtekomme behovene som finner sted i leken. Personalet skal være observante og legge til rette for lek ut

fra barnas interesser. Avdelingene skal sette av tid og rom til lek, både inne og ute. Barna skal bli støttet i leken ut fra deres forutsetning og lekekompetanse.

Hvordan arbeider barnehagen for å fremme danning?

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Danning er en livslang prosess hvor vi utvikler oss som menneske i samhandling med andre og omverden. Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, gjennom dialog — hvor alle bør anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker. Vi skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne. Barna skal få ta egne valg og gjøre egne slutninger med voksne som legger til rette for den gode samtalen med barna. På den måten kan vi styrke barnas identitetsutvikling.

Danning, identitet og tilhørighet henger sammen. Opplevelsen av samspillet med andre påvirker hvordan en oppfatter seg selv, og legger også grunnlaget for hvordan en opplever tilhørighet. Det å være deltakende, bli tatt på alvor, bli hørt, være medvirkende og medbestemmende er viktig med tanke på utviklingen av selvfølelsen. Det å være en del av en gruppe og et fellesskap, og det å måtte regulere og innordne seg er kunnskap som er viktig med tanke på å kunne fungere og være en god medborger i et demokrati. Vi mener det er viktig at barna lærer strategier for å håndtere hverdagens utfordringer og motgang. Vi må hjelpe barna gjennom motgang, slik at de står bedre rustet til å håndtere livets opp- og nedturen.

Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende institusjon som skal utjevne forskjeller og forebygge mobbing og diskriminering – det er barnehagens samfunnsmandat.

Danning handler om å bli et godt menneske i samhandling med andre mennesker. Vi skal ha rom for hverandres ulikheter og skape forståelse og respekt for at vi er ulike. Det å ville hverandre godt, og lære å gjøre gode handlinger som å dele, tenke på hverandre når vi er

syke etc., er viktig for vårt samfunn. Vi voksne må være gode forbilder og gjennom daglige gjøremål vise hvordan vi skal oppføre oss mot andre. Vi må veilede barna slik at de gjør gode valg, og lære barna at når vi er en del av et fellesskap må vi ta beslutninger på et demokratisk grunnlag. Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking skal

barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Vurdering av arbeidet for inneværende år

For å bidra til barnas dannelsesprosess, har vi Stokka- barnehagene hatt fokus på inkludering, fellesskap, mangfold og respekt. Personalet har vært opptatt av å fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Personalet arbeider for å motvirke alle former for diskriminering hvor det heller fremmes nestekjærlighet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Personalet har hatt fokus på å være gode rollemodeller og vi har reflektert over egne holdninger, slik at vi best mulig skal kunne formidle og fremme likeverd og likestilling i laget rundt barna. Det har blitt synliggjort og fremhevet mangfold og ulikheter i fellessamlinger og arrangementer. Det kan nevnes jul- og påskehøytid, regnbueuken, samenes nasjonaldag, rockesokk, karneval, fastelavn, FN-dag og 17-mai. Det markeres også andre høytider og/ eller merkedager som er representert i barnegruppen.

Plan for kommende år

Sammen med barn, foresatte og personal skal barnehagen tilrettelegge for kulturmøter. Vi skal gi rom for barns egen kulturskaping. Stokka-barnehagene skal bidra til at alle barn får

oppleve glede og mestring. I sosiale og kulturelle fellesskap ønsker vi å by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer for å bedre kunne tilrettelegge for barnas kulturskaping og glede i hverdagen.

Hvordan arbeider barnehagen for å fremme læring?

I rammeplanen blir "de tre pedagogene" nevnt. De tre pedagogene består av barnet, rommet og den voksne. Dette er rammene for et godt og stimulerende læringsmiljø. Vi voksne skal fange opp barnas interesser, legge forholdene til rette og bidra til utvikling utfra deres interesser. Å arbeide i tråd med barnas interesser gir motivasjon og lærelyst. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22)

I Stokka- barnehagene veksler vi mellom styrte og spontane aktiviteter. Barna skal få oppleve et stimulerende miljø, som tilrettelegger for barnas lyst til å utforske læring. Målet er at vi skal tilføre opplevelser og aktiviteter som stimulerer og gir erfaringer som kan gi mestringsfølelse og et godt erfaringsgrunnlag videre i livet. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22).

Det å lære nye ting gir mestringsfølelse og næring til god selvtillit. Det er viktig å jevne ut sosiale forskjeller slik at alle har mest mulig like forutsetninger for å møte mer formell læring i skolen. Det er viktig å gi barna anerkjennelse og oppmerksomhet rundt en god handling. Barn som blir møtt med anerkjennelse, vil ha bedre grunnlag for å bygge et godt selvbylde. Rammeplan for barnehagen fastslår at «I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). En måte dette praktiseres på gjennom barnehagehverdagen er å dele barnegruppen opp i mindre grupper. Mindre grupper bidrar til

økt trygghet og mindre forstyrrelser, som igjen kan bidra til mestring og læring. Dersom barna viser økt interesse for noe, bør den ansatte gripe tak i dette og legge til rette for spontane læringssituasjoner. Barn lærer ved å prøve og feile. Det er viktig at den voksne oppmuntrer til ikke å gi opp. Vi ønsker at barna skal bli selvstendige, slik at de opplever mestring. Det er også viktig å lære barna at de er del av en gruppe, og må tilegne seg ferdigheter som selvregulering og empati. Personalet skal være støttende rollemodeller og jobbe for at de bygger et godt selvbilde.

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Personalet har vært opptatt av å skape gode læringssituasjoner. Personalet har sett det enkelte barn, og forsøkt å forstå dets behov for støtte i ulike læringssituasjoner. Personalet har observert barna, individuelt og i gruppe, og jobbet med tema ut fra hva de er opptatt av. Det er viktig å være lydhøre for og bygge videre på barnas egne interesser. Det brukes ASK ved behov.

Plan for kommende år

Personalet skal se det enkelte barn og forså deres behov for støtte. Personalet skal fortsette med å være sensitive voksne, som legger til rette for læring i planlagte og ikke planlagte situasjoner. Personalet skal fortsette å bruke ASK; f.eks. tematavler, bildestøtte og tegn, i ulike aktiviteter. Personalet skal være med å støtte, reflektere og undre seg med barna. Videre skal vi sørge for at barna får ulike opplevelser, erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser. Personalet skal planlegge samlinger og aktiviteter, samtidig som de skal gi rom for spontanitet.

Hvordan arbeider barnehagen for å fremme vennskap og fellesskap?

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22).

I Stokka-barnehagene jobbes det med temaet «Meg selv»/identitet. Hensikten med dette er at barna skal bli bevisst seg selv, sin familie og sine venner. I tillegg ønsker vi å skape et godt og trygt sosialt miljø i barnehagen. Det er også fokus på barnets identitet og identitetsutvikling. Hovedmålet med dette temaet er at alle barn skal kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne i barnehagen. Alle barn skal ha noen å leke med, og barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Vennskap er avgjørende for barns trivsel og generelle utvikling, og bidrar til å bygge opp barnas selvfølelse.

Eksempler på aktiviteter i dette tema-arbeidet kan være vennsaps- eller trivselsregler som avdelingene utformer. Reglene kan være en god hjelp og pekepinn på hvordan vi skal være med hverandre. Viktige momenter her er empati, omsorg, fellesskap og tilhørighet. Vi ser at et slikt fokus har god effekt når det gjelder å styrke vennsaps- og fellessaps-relasjoner på avdelingene.

Alle avdelingene i Stokka-barnehagene former sine ulike identitetsprosjekt ut fra barnas alder, behov og forutsetninger. Dersom foreldre fanger opp noe som kan påvirke det sosiale fellesskapet i barnehagen, er det viktig at de videreformidler dette til oss. Barns trivsel er et felles ansvar. Tilbakemeldinger på hvordan foreldre opplever at barnet deres har det i barnehagen, er til stor hjelp i det videre arbeidet med barna.

Når bursdagsfeiringer og det å være med hverandre hjem etter barnehagen blir aktuelt, ber vi om at foreldre tenker nøye over hvordan det kan påvirke det sosiale miljøet på avdelingen. Er det for eksempel noen barn på avdelingen som aldri blir bedt med noen hjem? Ved private bursdagsfeiringer, må ingen ekskluderes. Det vil si at en inviterer enten hele avdelingen, hele aldersgruppen eller alle jentene/guttene.

Alle avdelingene i barnehagen deler barnegruppen inn i mindre grupper. Dette kan for eksempel være mindre lekegrupper, aldersinddelte grupper og grupper på tvers av avdelinger. Hensikten med å dele opp barnegruppen er å skape ro for barna, oppfølgingen og nærheten til en voksen blir tettere og for å best mulig kunne ivareta de enkelte barnas behov. Det kan være lettere for barn å knytte vennskap med andre barn i mindre gruppe. Sosial kompetanse handler om samarbeid, selvhevdelse, empati, selvkontroll og det å vise ansvarlighet. Balansen mellom disse delene utgjør sosial kompetanse.

Grunnlaget for tilegnelse av sosial kompetanse legges i tidlig barnehagealder. Fra de er helt små tilegner barna seg sosiale ferdigheter i samspill med andre mennesker. Utviklingen av sosial kompetanse er tett sammenvevd med kvaliteten på lek, oppdragelse og omsorg. De voksne må hjelpe til med å sette ord på følelser og veilede barna i hvordan de skal håndtere følelsene sine. Dette kan bidra til at barna klarer å inngå i gode relasjoner med andre, og får mulighet til å utvikle empati og å regulere følelsene sine.

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Personalet har arbeidet forebyggende mot mobbing for å ivareta det psykososiale barnehagemiljøet, samtidig som barnehagen har arbeidet i grupper for å fremme vennskap og fellesskap. Personalet har forsøkt å fremme gode relasjoner og ta tak i krenkelser blant barna, dersom det forekommer. Personalet har forsøkt å fremme det å ta andre barns perspektiv, oppmuntre dem til å inkludere hverandre i leken og sammen få en god opplevelse av et fellesskap. Personalet har arbeidet for at barna skal oppleve at barnehagen er en god plass å være. Avdelinger har tatt i bruk pedagogiske verktøy som vennebøker, fortellerunde, barneintervjuer, inkludering og musikk.

Plan for kommende år

Personalet skal fortsette å støtte barna i relasjonsbygging med andre. Vi skal jobbe systematisk med relasjonskompetanse og lekekompetanse. Vi ønsker å fortsette å ha et fokus på barns psykiske helse. Personalet skal legge til rette for smågrupper. Sammen skal vi sørge for at alle barn har en tilhørighet i Stokka-barnehagene uansett forutsetninger og funksjonsevne. Personalet skal ivareta og støtte barns vennskap. Vi skal fortsette å bruke pedagogiske verktøy som vennebøker og sanger. Personalet skal fortsette arbeidet med å

forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Vi skal sørge for at barna opplever Stokka-barnehagene som et trygt sted å være.

Hvordan arbeider barnehagen for å fremme kommunikasjon og språk?

Rammeplanen sier at «*Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk [...]* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 23).

Vi har ulike språkaktiviteter i Stokka-barnehagene. Vi har tidligere hatt språkprosjekt hvor vi har hatt opplæring i måter å lese på, fortellerkunst, barnets språkutvikling og språket i hverdagen. Vi er opptatt av å utvikle vår kompetanse på språk og språkutvikling. Vi har vært med i prosjektet «språktiltaket» og her fikk vi kompetanseheving og bevisstgjøring om hvordan vi fremmer kommunikasjon og språk hos barn. Barnehageåret 2018/19 deltok vi i pilotprosjektet språkløyper som er en nasjonal satsing i forhold til språkarbeid i regi av Stavanger Kommune. Vi vil arbeide videre med ulike lesestrategier som en del av implementeringen av språkløyper, og har språktema i vårt pedagogiske årshjul. Vi arbeider bevisst i forhold til språkstimulering hver dag.

Språket er grunnlaget for sentrale utviklingsområder. Blant annet er det redskapet for tanker, følelser og for den sosiale utviklingen. For å få kartlagt det enkelte barns språkutvikling, bruker vi et hjelpemiddel som heter tidlig registrering av språkutvikling, forkortet som TRAS. TRAS er et observasjonsskjema der målgruppen er barn i alderen 2-5 år, hvor en foretar observasjon av 8 områder som er viktige for utvikling av språk. Formålet med TRAS er å gi fagpersoner som arbeider med førskolebarn større kunnskap om språklig utvikling og tidlig innsats. Dette for å videre kunne registrere språkvansker tidligst mulig, iverksette tiltak og forebygge lese- og skrivevansker.

ASK (Alternativ og supplerende kommunikasjon): Barn med forsinket utvikling, språkvansker og barn med reguleringsvansker vil ha ekstra stort utbytte av dagtavle med bilder/PCS

symboler. Alle barn får språklig støtte når ASK blir aktivt brukt i barnehagehverdagen. ASK hjelper til med å begrepsfeste rutiner og gjøremål, og gir oversikt og struktur. I tillegg til bildesymboler kan ASK være blant annet håndtegn, taktile tegn og konkrete symboler. Kjennskap til symboler og tegn kan øke barnas språklige bevissthet. Vår erfaring er at ASK er spennende og kjekt for alle barn. De voksne blir også tydeligere i sin kommunikasjon når talen støttes av tegn eller symboler/bilder. ASK er gunstig for de aller minste barna som ikke har utviklet talespråk, for å kunne kommunisere og bedre forstå hva vi skal gjøre i løpet av en dag. Også mange barn med et annet morsmål enn norsk har god nytte av tegnstøtte og symboler.

ASK bygger på kunnskap om vanlig kommunikasjons- og språkutvikling. Alle barn utvikler språk med utgangspunkt i tilknytning, nære relasjoner og non-verbal kommunikasjon med ansikt- og kroppsspråk, gester, gråt og lyder. Det er et grunnleggende behov å forstå og bli forstått. Den non-verbale kommunikasjonen er med oss videre også når talespråket gradvis utvikler seg. De fleste av barna på vår tilrettelagte avdeling utvikler ikke talespråk. De har behov for å uttrykke seg på andre måter enn tale i direkte kommunikasjon med andre.

Det er det som er ASK. For disse barna er ASK et varig alternativ til talespråk, men ASK kan også være et støttespråk for barn som er på vei til å utvikle talespråk. I samlingsstund benytter avdelingene tegnstøtte, symboler og/eller konkrete til sanger og regler.

Det brukes samtaletavler med symboler i måltid, av-påkledning, i temaarbeid med turer, lek, maleaktivitet m.m. ASK som støttespråk gjennom rutiner, lek og aktiviteter i barnehagen bidrar til et godt språkmiljø, og vil føre til at flere mestrer å kommunisere godt med andre selv om de strever med talespråket.

Førskolealderen er den viktigste perioden for utvikling av talespråket. Språk er redskapet for barnet når det undres, tenker og spør. Ved hjelp av språket uttrykker de følelser og holdninger, gir og skaffer seg informasjon. Begrepsstimulering og språklig bevisstgjøring i

førskolealder forebygger lesevansker og styrker videre ulike læreprosesser. Barnehagen skal legge til rette for en optimal språkstimulering ut fra det enkelte barns ståsted. Målrettet språkstimuleringstiltak i førskolealder for flerspråklige barn bidrar til bedre skolestart og økt deltakelse på samfunnets arenaer.

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Personalet i Stokka-barnehagene har arbeidet med ulike sang, rim og regler, drama, bøker, eventyrkasser og spill for å fremme barnas kommunikasjon og språklæring. Personalet har arbeidet med begrepsforståelse, samt oppmuntret til gode samtaler rundt bordet. Vi har hatt fokus på musikk og eventyr for å invitere til språklig stimulering og læring. Personalet har arbeidet i mindre grupper for å fremme kommunikasjon og språk. Barna har fått innsyn i dagstavler for å få en bredere forståelse for hverdagslige begrep. Personalet har fokus på å lese bøker for å fremme barnas språk og språkforståelse, dette har gjerne blitt gjort i mindre grupper på avdelingene.

Plan for kommende år

Personalet skal fortsette arbeidet med å lage et inkluderende språkmiljø for alle barn. Personalet skal fortsette med å bruke PCS-symboler i ulike aktiviteter. Dette er en støtte for alle barn, ikke bare barn som har lite språk, eller som har sen språkutvikling. Personalet skal være språklig bevisst og være gode språklige rollemodeller. Personalet skal stimulere barns verbale og nonverbale kommunikasjon, samt legge til rette for et stimulerende språkmiljø der alle barna føler seg inkludert. Barnehagen skal ha tilgang til bøker og konkrete som avdelingene kan bruke i samling og til leseprosjekter.

Hvordan arbeider barnehagen for å ivareta barns rett til medvirkning?

Rammeplanen sier at Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

I Stokka-barnehagene ønsker personalet at alle barn skal få mulighet til å påvirke sin egen hverdag. Vi er bevisste på barns uttrykksformer og tilrettelegger for medvirkning utfra alder, modenhet, erfaringer og individuelle behov. Dette betyr at vi må være bevisste og lydhøre for barnas kommunikasjonsuttrykk, både verbal og nonverbal kommunikasjon. I Stokka-barnehagene skal barna møte voksne som forsøker å tyde deres behov og ønsker. Vi tilrettelegger for at barna skal kunne bidra i barnehagehverdagen. Barna kan få delta i planleggingen av f.eks. turer, leker, aktiviteter, sanger og eventyr. De voksne må være lyttende, observante og deltakende. Det handler om anerkjennelse og respekt der barna får være en aktiv part i barnehagehverdagen. Stokka-barnehagene ønsker å skape rom for spontanitet ved å være tilstedeværende voksne som lytter, spør og støtter barna. Dette kan også gjøres ved å bruke ordenshjelp/dagens hjelper slik at barna føler seg som viktige bidragsyttere.

Barna får være med på å sette preg på hverdagslivet, slik at de opplever mestring, føler seg verdifulle og viktige. For de eldste barna blir også barnemøter bruk til å fremme deres ønsker. Barnas «spor»/ønsker bunner ofte ut i små og store prosjekter.

Rammeplanen sier at "Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta". Personalet skal sørge for at det brukes skjønn i vurderinger hvor barnet skal få medvirke. Dette da det ikke alltid lar seg gjennomføre av praktiske årsaker (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Personalet har vært opptatt av å følge barnas spor og laget tema og aktiviteter ut fra dette. På denne måten har barna fått mulighet til å medvirke i egen hverdag. Personalet har lagt til rette for barnemøter, slik at barna får uttrykke ulike meninger og ønsker.

Plan for kommende år

Personalet skal fortsette å være lydhøre, følge barns spor og gi dem mulighet til medvirkning. Personalet skal gi rom for spontanitet sammen med barna. Personalet skal sørge for at barna får mulighet til å delta i ulike gjøremål i barnehagehverdagen. Sammen med barna skal vi reflektere, ha samtaler og finne løsninger. Vi skal lytte til barnas synspunkter i planlagte aktiviteter og gi dem mulighet for innflytelse. Vi skal fortsette med implementeringen av *Strategi for samarbeid med barn*. [Strategi for samarbeid med barn](#)

Hvordan arbeider barnehagen for å fremme et godt samarbeid mellom hjem og barnehage?

Sammen med foresatte har vi i barnehagen et felles ansvar for barnas trivsel og utvikling. Vi har gode rutiner for å sikre et godt samarbeid med foresatte i barnehagen. Vi er opptatt av å ha en åpen dialog med foresatte om gode og utfordrende hendelser for å skape trygghet og gode relasjoner. Vi vektlegger den daglige dialogen ved hente- og bringesituasjoner. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage må bygge på gjensidig åpenhet og tillit. Det er viktig å ha et nært samarbeid om barnets trivsel, utvikling og helse. De foresatte skal kunne medvirke i den individuelle tilretteleggingen av barnehagetilbudet. På tilrettelagt avdeling brukes kontaktbøker i samarbeid med foresatte til de barna som kommer til barnehagen med taxi.

I Stokka-barnehagene har vi oppstartsamtaler for dem som starter i barnehagen. Vi tilbyr også foreldresamtaler hvert halvår, for å sikre et godt samarbeid mellom hjem og barnehage. Ved nytt barnehageår blir det alltid gjennomført et foreldremøte hvor foreldre får mulighet til å få et glimt av dagen, hvor det også kan stilles praktiske spørsmål. Her kan også foreldrene bli bedre kjent. På foreldremøtet blir det valgt en FAU- (foreldrenes arbeidsutvalg) representant og en FAU-vara-representant.

Innspill fra foresatte kan være en berikelse for barnehagen, og foreldre må gjerne stille spørsmål, eller komme med ideer/forslag. Foreldrene er en ressurs som kan medvirke og bidra positivt i barnehagen. Eksempler på positive bidrag er foreldre som har fortalt om sin kultur, vist arbeid/ musikk/ hobby/ arrangert noe. Slike bidrag setter barnehagen stor pris på, og vi stiller gjerne opp som hjelpere og er med å arrangere.

Et viktig taleorgan for foresatte er **FAU - Foreldrenes arbeidsutvalg**- som består av en valgt representant fra hver avdeling. Foresatte kan ta opp saker i FAU, via sin representant. Samarbeidsutvalget skal være et samordnende, rådgivende og kontaktskapende organ. I **SU – samarbeidsutvalget** – er antallet foreldre- og ansatt-representanter likt fordelt (også mellom barnehagene). Virksomhetsleder og avdelingsledere er også med i SU - de har uttalerett, men ikke stemmerett. Samarbeidsutvalget tar opp saker som gjelder drift, barnehagens innhold og virksomhet.

Stavanger kommune gjennomfører hvert år Foreldreundersøkelsen for barnehage, som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Vi bruker resultatene fra undersøkelsen til å utvikle foreldresamarbeidet og heve kvaliteten på arbeidet vårt.

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Personalet har jobbet for et godt og forutsigbart foreldresamarbeid, som er bygget på tillit og forståelse. Dette gjøres ved henting og levering i barnehagen, men også via SMS eller telefonsamtale. Hver høst inviteres det til foreldremøte. De siste årene har vi organisert foreldremøtene i en felles generell del og en del der foresatte er på avdelingen. I tillegg har vi oppstartsmøte om våren for nye foreldre. Det inviteres også til to foreldresamtaler hvert barnehageår, hvor det utveksles informasjon om barnets utvikling, lek og læring i barnehagen.

Plan for kommende år

Vi ønsker å fortsette med å ha en god daglig dialog med foresatte. Vi ønsker å være lydhøre for innspill. Foresatte er velkomne til medvirkning i planer avdelingen har. Personalet skal følge opp foresattes beskjeder. Personalet skal være åpne og reflekterte sammen med foresatte. Personalet skal gi foresatte viktig og nødvendig informasjon i forkant av aktivitet, samtaler, turer og lignende. Vi skal informere om nye ansatte/vikarer. Vi må informere om og

oppfordre foresatte til å abonnere på nyheter fra barnehagens hjemmeside. Vi ønsker å fortsette med et todelt foreldremøte.

Hvordan arbeider barnehagen med overganger?

Det jobbes jevnlig med *overganger* i barnehagehverdagen vår; som oppstart, overganger mellom aktiviteter, faste rutiner (vaske hender, skifte bleie osv.), overgang barnehage-skole, overgang innad i barnehage og hente/bringesituasjoner. Vi forbereder barna på overganger ved hjelp av ord, PCS-symboler/bilder, tegn, lydeffekter, samarbeid og god organisering. Vi har alltid synlig dagstavle og/eller aktivitetstavle slik at barna kan gå bort og orientere seg om dagen. Dette bidrar til forutsigbarhet og trygghet for barna. Vi har samling hver morgen/formiddag der vi går gjennom dagtavlen.

Overganger når barnet begynner i barnehagen

Ifølge rammeplanen skal barnehagen i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

I Stokka-barnehagene har vi *foreldreaktiv tilvenning*. I foreldreaktiv tilvenning er hensikten at barna skal få gjøre seg kjent i barnehagen, sammen med sine foresatte. Dette fører til en sømløs overgang mellom hjem og barnehage, som skal være mest mulig naturlig og trygg for barna. Forskning viser at ved foreldreaktiv tilvenning opplever barnet adskillelsen mindre krevende, og de blir tryggere på personalet. Det er viktig at tilvenning tilpasses behovet til hvert enkelt barn. Foreldrene er med barna i utforskingen av det nye miljøet og etablering av kontakt med personalet. Foreldrene har ansvaret for omsorgsoppgavene de første dagene (stell, legging og måltid). Foreldrene er aktive i daglige gjøremål på avdelingen. Kontaktperson er sammen med barn og foreldre i ulike aktiviteter i tilvenningsperioden. Kontaktpersonens fremste oppgave er å etablere kontakt og å bli kjent med "sine" barn og foreldre. Når barna er klare, tar kontaktpersonen gradvis over omsorgsoppgavene. Kontaktpersonen gir nødvendig

informasjon til foreldrene om barnehagens dagsrytme og arbeidsmåter. Vi bruker og jobber etter trygghetssirkelen, slik som beskrevet innledningsvis.

Ved tilbud om barnehageplass vil foresatte få et informasjonsskriv om tilvenning hvor det også blir utdelt tidspunkt for besøksdager i barnehagen, i forkant av tilvenning. Under besøksdagene vil barnet og foreldrene få kjennskap til personalet, samtidig som barna skal bli kjent med barnehagens lokaler/avdeling. Dette ønsker vi å gjøre for å ivareta barnas overgang fra hjem til barnehage på best mulig måte.

Småbarnsavdelingene (0-3 år) i Stokka-barnehagene bruker «Mitt hus» eller «Min Bok» på avdelingene som et overgangsobjekt mellom hjem og barnehage. På de store avdelingene varierer det noe hvordan personalet dokumenterer hverdagslivet til barna, noen har en bok, andre leverer ut skriv fra prosjekter og alle dokumenterer digitalt og på veggene.

Overganger innad i barnehagen

Rammeplanen sier at overganger skjer også innad i barnehagen. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Det er viktig å passe på at overgangen til ny avdeling blir så myk som mulig. Barn er ulike, og vil ha ulikt behov for støtte i overgangen. Vi voksne skal bidra til å skape en naturlig og fin overgang med at barna har kjente trygge voksne med seg når de besøker den nye avdelingen. Det er viktig med god kontakt mellom de ulike avdelingene hele året. Vi har åpne dører når vi har mulighet for det, slik at både barn og voksne skal bli kjent og skape relasjoner på tvers av avdelingene. Dette skaper tryggere og lettere overganger når den tid kommer. Når barn skal bytte avdeling får de først komme besøk. På besøksdagene får barna bli kjent med den nye avdelingen sine rutiner sammen med en voksen fra nåværende avdeling.

Overganger mellom barnehage og skole

Rammeplanen sier at barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til

og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s 33).

Siste året barna går i barnehagen deltar barna i en førskolegruppe hvor vi legger grunnlag for at barna kan kjenne igjen noen aktiviteter de vil møte på skolen. Vi vil at barna opplever mestring og trygghet i starten med tanke på videre motivasjon og læring. Vi vil fortsette med vår praksis for å sikre at skolestarterne får forberedt seg godt før skolestart.

Stavanger Kommune har laget «Plan for overgang mellom barnehage og skole», for å sikre at alle barn får en likeverdig, trygg og meningsfull overgang fra barnehage til skole/ SFO slik at barna opplever kontinuitet og trygghet.

Årshjulet gir klare retningslinjer for innholdet i samarbeidet og angir tidspunkt for møteplasser mellom barnehagene, skolene/SFO i Stavanger Kommune. Plan og årshjul finner du her: <https://www.stavanger.kommune.no/barnehage-og-skole/overganger-barnehage-skole-og-sfo/>

Hjemmesiden til Stavangerskolen finner du her:

<https://www.stavanger.kommune.no/barnehage-og-skole/skole/>

Målet for Stokka-barnehagene er å utjevne sosiale forskjeller og å ha aktiviteter som sikrer progresjon og læring. Ved skolestart er det viktig at barna stiller med et bredt erfaringsgrunnlag slik at de kan kjenne igjen og føle trygghet og mestring i forhold til aktiviteter og gjøremål i skolen. Langturer, vanntilvenning, skøyteskole og kor er eksempler på aktiviteter for å nå ovenfor nevnte mål.

Vi vil at barna skal utvikle et godt selvbilde og en god selvfølelse. Derfor arbeider vi med selvstendighetstrening som gjør dem rustet til å klare seg selv i forhold til mat, hygiene, ha kontroll på tingene sine, og være trygge på hva de skal gjøre i ulike overgangssituasjoner som friminutt, toalettbesøk etc.

En nærskole pleier å invitere til forestilling for de eldste på de store avdelingene. Det gjennomføres overføringsmøter med skolen omkring barns som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Vi skal legge til rette for at barna har tro på egne evner og at de gleder seg til å begynne på skolen. Vi benytter skjemaet: «overgang barnehage- skole/sfo», som er et felles dokument for Stavangerbarnehagene.

Hvordan arbeider barnehagen med planlegging, vurdering og dokumentasjon?

Rammeplan for barnehagen sier at planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon

for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37)

Vi har en plan over ulike felles aktiviteter for å sikre en helhetlig pedagogikk, samtidig som avdelingene skal planlegge og gjennomføre egne periodeplaner som skal være i tråd med barnehagens og Stavangerbarnehagens

fokusområder og planer. Det er viktig at avdelingene selv har mulighet for å planlegge tema for de ulike periodene slik at vi kan drive prosjektarbeid og ivareta barns medvirkning som skal ligge til grunn for læringen.

Pedagogiske ledere leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene hun/ han er satt til å lede (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Evalueringsarbeidet skjer i ulike fora som refleksjonsgrupper, lærende nettverk, avdelingsmøter, pedagogisk leder møter, ledermøter, fag- og assistentmøter, planleggingsdager og barnemøter. Virksomhetsleder skal sammen med avdelingsledere lede og følge opp arbeidet med planlegging, innhold og arbeidsmåter og sørge for at hele personalgruppen inkluderes. Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Vi har dokumentert arbeidet på hjemmesiden, på avdelingen og i periodeplaner/ månedsplaner. Noe av arbeidet er felles, noe er individuelt og noe er gjort i ressursgrupper. Periodeplaner og progresjonsplaner ligger til grunn for det videre arbeidet. Planene skal gi en faglig oppsummering om måneden som har gått og informere om måneden som kommer. Vi arbeider etter våre retningslinjer, og driver kontinuerlig med utviklingsarbeid i tråd med Stavanger kommunes satsing. Alle avdelingene skal arbeide ut fra en periodeplan/

månedspan som er i tråd med rammeplanen og barnehageloven. Stavangers kvalitetsplan og våre pedagogiske planer gir føringer og krav for arbeidet som gjennomføres på avdelingene. Nettsiden brukes til dokumentasjon og informasjon som skal ut til foresatte. Avdelingenes nettside er passord-beskyttet. Passord fås på avdelingen barnet tilhører. Du finner også planene for barnehagen her: <https://www.minbarnehage.no/stokkabhg>

Plan for kommende år

To ganger årlig skal alle pedagogiske ledere ha samtale med avdelingsleder hvor en gjennomgår "status pedagogisk arbeid". Det pedagogiske arbeidet skal ivareta barnas behov for omsorg, lek, medvirkning, danning og læring. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner og faglig kunnskap der personalgruppen til avdelingen involveres. Pedagogisk leder skal gi avdelingsleder en oversikt om hvordan det går på avdelingen, hva som er i fokus og hvordan avdelingen jobber fremover.

Vi er en lærende barnehage og skal fortsette med lærende nettverk for assistenter og fagarbeidere, pedagogiske leder og lederteam. Vi skal kontinuerlig jobbe med faglig utvikling og må derfor sette av tid til de ulike ansattgruppene.

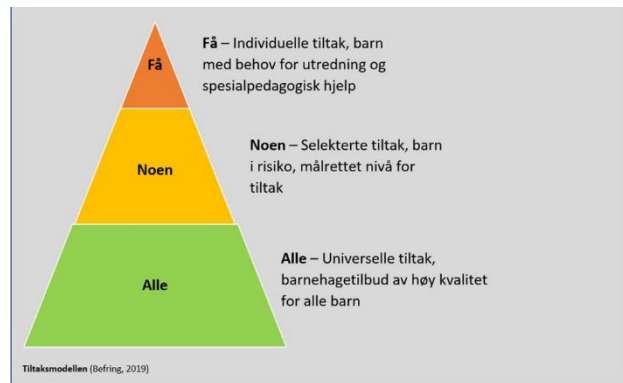
Avdelingene må samarbeide, slik at de jevnlig får gjennomført avdelingsmøter. Det skal settes av tid til planlegging, evaluering og dokumentasjon.

Hvordan tilrettelegger barnehagen for barn som trenger ekstra støtte?

Stokka-barnehagene er en lærende organisasjon. Vi utvikler oss i tråd med de føringer som blir gitt av stat og kommune. I arbeidet med barn og barnegruppen, er alle som arbeider i og omkring barnehagen en del av *laget rundt barnet*. Vi jobber også med vår egen kompetanseplan som henger sammen med overordnede føringer.

Barnehagen skal tilpasses det allmennpedagogiske tilbudet etter barns behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder [...] Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Behovene i barnegruppen er individuelle, og målet er at barn som skal få hjelp tidligst mulig i sitt utviklingsløp. Når det oppstår undring rundt et barn, barnegruppen eller hvordan personalet utfører arbeidet skal avdelingsleder kontaktes. Pedagogisk leder og avdelingsleder blir enige om tiltak.

Barnehagens ledelse skal sikre at barnehagen samarbeider systematisk med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og andre tjenester som bistår barnehagen. PPT bistår barnehagen med kompetanse- og organisasjonsutvikling, for å bidra til at barn får tidlig hjelp og støtte i barnehagens inkluderende praksis. Alle virksomheter/barnehager er tilknyttet tverrfaglig barnehageteam og ressursteam. Ressursteam (RT) og [tverrfaglig barnehageteam \(TBT\)](#) er nøkkelstrukturer i barnehagens samarbeid med [PPT](#) og støttetjenester. Tilrettelagt avdeling i Stokkatunet har utstrakt samarbeid med andre tjenester og instanser, deriblant [fysio- og ergoterapitjenesten](#), [HABU](#) (Habilitering for barn og unge) og [Statped](#) (Statlig spesialpedagogisk tjeneste).

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Avdelingene har delt inn barna i mindre grupper og har bl.a. gjennomført språkgrupper. Bruk av smågrupper har vært positivt for å tilrettelegge for det enkelte barns utvikling. Alle avdelinger bruker ASK i form av dagtavler med PCS symboler/bilder/konkreter. På tilrettelagt avdeling har barna individuelt tilpassede kommunikasjons-hjelpemidler.

Vi ønsker å utnytte fagressursene på tvers av de tre barnehagene i enda større grad enn vi gjør i dag. Ved høyt sykefravær i personalgruppen, kan det være utfordrende å få gjennomført møter.

Plan for kommende år

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

I samråd med foresatte må personalet søke hjelp dersom de vurderer at et barn kan ha behov for ekstra støtte. Vi skal observere, kartlegge, drøfte saker i TBT/RT og henvise ved behov. Tett samarbeid med foresatte, spesialpedagoger og utførere er viktig, i tillegg til godt samarbeid med andre instanser. Spesialpedagogen skal jobbe tett med personalet i det nære laget rundt barnet og gi støtte og veiledning. De foresatte er våre viktigste samarbeidspartnere og vi har ansvar for en god dialog med dem.

Vi skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet. Vi skal tilpasse det allmennpedagogiske og spesialpedagogiske tilbudet i forhold til de barna som har et stort hjelpebehov. Å skape positiv interesse rundt andre kommunikasjonsformer enn verbal tale gjør det lettere for barn med en funksjonsnedsettelse å delta i lek og andre aktiviteter sammen med andre barn.

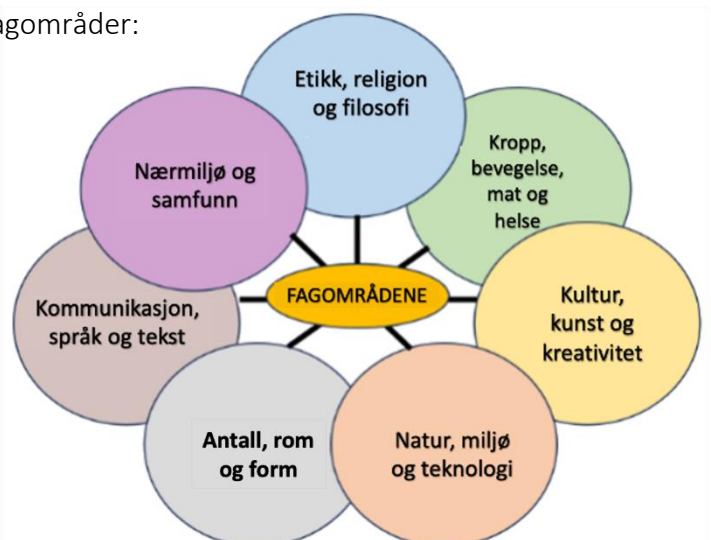
Vi skal tilrettelegge hverdagen for lek og aktivitet som fremmer den enkeltes utvikling. Vi skal tilpasse dagen til barnas behov. Vi ønsker å dele kompetansen vi har i barnehagen med hverandre og jobber for å være faglig oppdatert. Vi skal fortsette å dele barna i smågrupper og være deltakende voksne som støtter barna i lek og aktivitet. Vi skal se tilrettelegging for enkeltbarn som et gode for alle, og jobbe proaktivt og forebyggende.

Hvordan arbeider barnehagen med fagområdene?

Rammeplan for barnehager sier at fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold (Kunnskapsdirektoratet, 2017, s. 47).

Rammeplanen deler barnehagens innhold i sju fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«MED ROM FOR ALLE OG BLIKK FOR DEN ENKELTE»

Omsorg – respekt – inkludering

Vi skal sammen med barna bruke fagområdene i lek, samspill og medvirkning. Barnehagen skal bidra til at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47). Gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter vil barna utvikle kunnskap og ferdigheter innenfor alle fagområdene.

Vurdering av arbeidet for inneværende år

Personalet har arbeidet tverrfaglig med fagområdene både på spontane arenaer, men også gjennom planlagte aktiviteter. Fagområdene har blitt tilpasset barnas adekvate læringsforutsetninger. Personalet har hatt mål om å være innom alle fagområdene i løpet av året gjennom planlagte aktiviteter, men også på daglig basis etter barnas interesser.

Plan for kommende år

Personalet skal la fagområdene være en gjennomgående del av barnehagens hverdagslige innhold, hvor personalet ser fagområdene i sammenheng. Personalet skal tilpasse fagområdene til de ulike aldersgruppene som er presentert i barnegruppa slik at barna får et adekvat læringsutbytte.

Hvordan arbeider barnehagen med progresjon?

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 44).

Vurdering av arbeidet for inneværende år

I Stokka-barnehagene legger vi til rette for progresjon i valg av pedagogisk innhold. Vi følger barns lekemønster og utformer det fysiske miljøet på avdelingen ut fra barns behov og erfaringer. Vi legger til rette for barns utvikling og mestring, ved å følge opp barna og utvide det barna viser interesse for. En måte vi kan tilrettelegge på er å dele barnegruppen i mindre grupper i løpet av barnehagehverdagen. Dette gir barna oversikt og trygghet til å utforske nye lekeformer og det fysiske miljøet. Vi ønsker at barna skal være i en "flytsone" hvor de får utfordringer som gir mulighet for utvikling og mestring.

Plan for kommende år

Personalet i Stokka-barnehagene skal fortsette med å invitere barn til ulike typer lek i ulike typer lekemiljøer, som bidrag til progresjon og utvikling. Personalet skal fortsette med observasjon og bruk av ulike kartleggingsverktøy. Dette for å kunne gi riktig støtte til hvert enkelt barn. Personalet skal også arbeide med planlegging av pedagogisk innhold og avdelingsmøter for å bedre kunne stimulere til progresjon og utvikling. Personalet skal fortsette med å være bevisst barns behov for progresjon, hvor personalet tilrettelegger for aktiviteter som kan stimulere til adekvat utvikling og fremgang.

Hvordan arbeider barnehagen med den digitale praksisen?

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn [...] Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 44).

I rammeplan for barnehagen står det at barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Vurdering av arbeidet for inneværende år

De ansatte i Stokka-barnehagene har ulike digitale ferdigheter og avdelingene har ulike digitale redskaper. Vi har et mål om at de ansatte skal få mer kunnskap om digitale virkemidler.

Stokka-barnehagene bruker digitale plattformer for å dele informasjon med foresatte.

Personalet i barnehagen dokumenterer digitalt og forholder seg til gjeldene regler i forhold til bildebruk. Bilder der en kan gjenkjenne barnet er passord-beskyttet. Ved oppstart i barnehagen får foresatte utdelt et tillatelsesskjema der en signerer under på om barnet kan være på nettside eller ikke.

Plan for kommende år

Det bør være tilgang til ulike digitale verktøy og personalet må være bevisst bruken av disse. Personalet skal bli tryggere i vurderinger. Den digitale praksisen skal være pedagogisk og i

samsvar med for eksempel prosjektarbeid og pedagogiske aktiviteter. Personalet skal vurdere relevans og egnethet til digital praksis.

Vi søker informasjon og bilder, bearbeider bilder tatt underveis i prosessen og dokumenterer med tekst og bilder ved hjelp av tilgjengelige verktøy. Avdelinger har apper på ipad (spill/informasjon) som kan være stimulerende aktiviteter i forhold til språk, og er et godt hjelpemiddel i forhold til barn med behov for ekstra språkstimulering. Vi kan finne informasjon på internett i samarbeid med barna og også la barna få delta i å ta bilder og overføre disse til pc. Vi kan også vise hvordan vi bruker kopimaskin og lamineringsmaskin.